

Fil-Qorti Ċivili, Prim'Awla (Malta)
Onor. Imhalled Dr. Doreen Clarke LL.D

Rikors Ġuramentat Numru 590/2020 DC

Maximus Distribution Limited

vs

Il-Kummissarju Ċinematografiku

Illum 10 ta' Lulju 2025

Il-Qorti

Rat **ir-rikors ġuramentat tas-soċjeta' attriċi** ppreżentat fis-17 ta' Lulju 2020 permezz ta' liema ppremettiet s-segwenti:-

1. Illi s-soċjeta' rikorrenti topera fis-settur ċinematografiku u tipproduċi l-films f'Malta;
2. Illi fl-ewwel (1) ta' Settembru tas-sena elfejn u sbatax (2017) ir-rikorrenti bħala kumpanija kwalifikanti taħt il-Kap 478 tal-Liġijiet ta' Malta kienet isottometiet formalment applikazzjoni għar-rifużjoni ai termini tar-Regolament 5 tal-Avviz Legali 47 tal-2015;
3. Illi l-applikazzjoni għall-inċentiv finanzjarju ai termini tar-Regolament 6 tal-istess Avviż Legali saret lill-Kummissarju Ċinematografiku fir-rigward tal-produzzjoni 'Descending into the Unknown' li l-istess Kummissarju nhar is-sittax (16) ta' Ottubru tas-sena elfejn u sbatax (2017) ħareġ Ċertifikat t'Approvazzjoni Provizorja li permezz tiegħu il-Produzzjoni tal-istess soċjeta' rikorrenti kienet qed tkun meqjusa bħala Produzzjoni Kwalifikanti;
4. Illi ai termini taċ-Ċertifikat hawn fuq imsemmi s-Soċjeta' rikorrenti kienet elegibbli għall-ħamsa u għoxrin (25) fil-mija tal-infiq proġettat fuq din il-

produzzjoni li jamonta għal rifuzzjoni ta' miljun, mitejn ħames t'elef u erbgha u ħamsin ewro (€1,205,054), hawn anness bħala Dokument A;

- 5. Illi konsegwentament ta' dan iċ-ċertifikat u l-kundizzjonijiet fih anness, is-soċjeta' rikorrenti bdiet il-fotografija prinċipali tal-produzzjoni kwalifikanti għewwa Malta u meta tali produzzjoni tlestiet kif rikjest iċ-ċertifikat is-soċjeta' rikorrenti isottometiet id-dokumenti tal-kontijiet, fatturi, rċevuti u infieq tal-produzzjoni finali għall-verifika. Tali dokumenti intbagħtu fl-għoxrin (20) t'Awissu tas-sena elfejn u tmintax (2018);*
- 6. Illi wara li dawn id-dokumenti gew mgħotija lill-Kummissarju, is-soċjeta' rikorrenti giet rikjesta li tagħmel ċertu kjarifiki fir-rigward tad-dokumenti hekk sottomessi. Tali rikjesti saru mid-ditta ta' komputisti Rianda Malta, liema rikjesti gew kjarifikati mis-soċjeta' rikorrenti u gew sussegwentament preżentati xi dokumenti ulterjuri.*
- 7. Illi sussegwentament is-Soċjeta' rikorrenti għamlet diversi tentattivi sabiex tikkomunika mal-Kummissarju, kemm tramite ittri ordinarji kif ukoll ittri legali. Eventwalment is-Soċjeta' attriċi giet mgħarfa tramite ittra legali li d-dokumenti preżentati minnha stess kienu intbagħtu għall-audit addizzjonali u cioe external audit;*
- 8. Illi fid-dsatax (19) ta' Ġunju tas-sena elfejn u dsatax (2019) is-soċjeta' rikorrenti giet mgħarfa li l-Kummissjoni kienet ingaġġat xi awdituri barranin sabiex iwetqu "extensive forensic audits" u li l-Bord tad-Diretturi kien qed jevalwa tali rapporti;*
- 9. Illi minkejja li għaddiet sena minn tali komunikazzjoni s-soċjeta' rikorrenti baqgħet ma rċeviet ebda informazzjoni ulterjuri fir-rigward tal-istess;*
- 10. Illi fl-erbatax (14) ta' Frar tas-sena elfejn u għoxrin (2020) is-soċjeta rikorrenti baġħtet protest ġudizzjarju lill-Kummissjoni (Nru. 43/2020), stante li l-aħħar korrispondenza legali kienet intbagħtet mill-Kummissjoni, izda l-Kummissjoni qatt ma rrispondiet għal tali protest minkejja li giet notifikata pożittivament;*
- 11. Illi ai termini tal-Avviż Legali suriferit ir-rebate għandu jasal fiż-żmien "mhux aktar tard minn ħames (5) xhur mid-data tal-irċevuta tal-infieq tal-produzzjoni f'Malta li tkun giet preżentata";*
- 12. Illi per konsegwenza ta' din is-sitwazzjoni s-soċjeta' rikorrenti sofriet danni finanzjarji, liema danni qiegħed lis-soċjeta' rikorrenti f'qagħda prekarja;*

13. *Illi in oltre qabel ma ġew intavolati dawn il-proċeduri is-Sočjeta' rikorrenti preżentat protest ġudizzjarja b'rabta mal-istess mertu kontra l-Kummissarju Ċinematografiku bin-numru 43/2020 li xorta waħda baqa' mhux imwieġeb minkejja li ġie notifikat pożittivament;*
14. *Illi għalhekk kellhom jiġu intavolati dawn il-proċeduri;*

Wara li hekk ippremettiet is-soċjeta attriċi talbet lill-Qorti:-

1. *Previa kull dikjarazzjoni oħra talvolta meħtieġa u neċessarja tiddikjara li s-Sočjeta' rikorrenti bħala kumpanija kwalifikanti hija elegibbli għal rifuzjoni ai termini ta- Ċertifikat t'Approvazzjoni Proviżorja maħruġ mill-Kummissarju Ċinematografiku dattata sittax (16) t'Ottubru tas-sena elfejn u sbatax (2017).*
2. *Tillikwida ir-rifuzjoni dovuta lis-soċjeta' rikorrenti in konnesjoni mal-produzzjoni 'Descending into the Unknown' ai termini ta-Ċertifikat t'Approvazzjoni Proviżorja maħruġ mill-Kummissarju Ċinematografiku dattata sittax (16) t'Ottubru tas-sena elfejn u sbatax (2017).*
3. *Tordna lill-Kummissarju Ċinematografiku jhallas l-ammont hekk likwidati rappreżentanti rifużjoni lis-soċjeta' rikorrenti.*
4. *Previa kull dikjarazzjoni oħra meħtieġa u neċessarja tiddikjara lis-Sočjeta' rikorrenti sofriet danni in konsegwenza tad-dewmien u / jew aġir tal-Kummissarju Ċinematografiku fil-proċessar tal-applikazzjoni magħmula mis-soċjeta' rikorrenti għar-rifuzjoni fuq il-produzzjoni ta' 'Descending into the Unknown'.*
5. *Tillikwida d-danni hekk sofferti mis-soċjeta' rikorrenti in konsegwenza tad-dewmien u / jew aġir tal- Kummissarju Ċinematografiku fil-proċessar tal-applikazzjoni magħmula mis-soċjeta' rikorrenti għar-rifuzjoni fuq il-produzzjoni ta' 'Descending into the Unknown'.*
6. *Tordna lill-Kummissarju Ċinematografiku jhallas l-ammont hekk likwidat rappreżentanti danni sofferti mis-soċjeta' rikorrenti, lill-istess soċjeta' rikorrenti.*

Bl-ispejjeż, u bl-imġax, u l-ispejjeż tal-Protest Ġudizzjarju Nru. 43/2020, kontra il-Kummissarju Ċinematografiku li huwa minn issa inġunt għas-subizzjoni.

Rat ir-risposta ġuramentata tal-konvenut ippreżentata fid-19 ta' Awwissu 2020 permezz ta' liema eċċepixxa:-

- 1. Illi preliminarjament, l-azzjoni attriċi hija perenta bi thaddim tas-subartikoli (2) u (3) ta' l-artikolu 469 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.**
2. Illi mingħajr preġudizzju għall-premess, l-azzjoni attriċi hija nfondata kemm fil-fatt u kemm fid-dritt billi ma jeżistux iċ-ċirkostanzi meħtieġa mill-artikolu 469(1) Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili sabiex dina l-Onorabbli Qorti tisharreġ u tiċċensura l-aġir ta' l-eċċipjenti.
3. Illi mingħajr ebda preġudizzju għall-premess, l-azzjoni attriċi hija nfondata kemm fil-fatt u kemm fid-dritt għaliex l-attriċi m' għandha ebda jedd għall-ħlas lura ta' ebda parti mill- infiq minnha allegatament magħmul b'rabta mal-produzzjoni msemmija fl-att promutur tal-kawża, kif se jiġi muri waqt it-trattazzjoni ta' din il-kawża.

Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Bl-ispejjeż kontra l-attriċi, u bl-ingunzjoni għas-subizzjoni tar-rappreżentanti ta' l-attriċi fi proċeduri ġudizzjarji.

Rat id-digriet tal-Unur Tiegħu l-Prim Imħallef datat 27 ta' Lulju 2023¹ li permezz tiegħu assenja din il-kawża biex tinstema' u tkun deċiża minn din il-Qorti kif preseduta, minhabba astensjoni tal-ġudikant preċedenti.

Rat l-atti proċesswali, inkluż in-nota ta' sottomissjonijiet tal-partijiet².

Ikkunsidrat

Illi din hija sentenza dwar l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenut Kummissarju li biha jgħid li din il-kawża hi perenta bit-terminu ta' sitt xhur, ai termini tal-artiklu 469A(3) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta (minn issa imsejjaħ "il-Kap 12").³

Ikkunsidrat

II-PROVI

Illi s-soċjeta attriċi, Maximus Distribution Limited, hi kumpanija li tagħmel produzzjonijiet ċinematografiċi. Il-Kapitolu 478 tal-Liġijiet ta' Malta (minn issa imsejjaħ "il-Kap 478") u r-regolamenti sussidjarji promulgati skont l-istess Att jipprovdu li jekk kumpaniji bħall-attriċi jissodisfaw numru ta' kundizzjonijiet,

¹ Fol 172

² Fol 153 u fol 161 rispettivament

³ Ref verbal fol 14

huma jkunu eligibbli li jieħdu rifużjoni ta' persentaġġ tal-ispejjeż ta' produzzjonijiet ċinematografiċi li jinħadmu f'Malta.

Illi l-attriċi għamlet produzzjoni ċinematografika bl-isem *Descending into the Unknown* fis-sena 2017 u applikat biex tieħu tali rifużjoni. Il-proċedura kienet tinvolvi li l-ewwel issir applikazzjoni għal approvazzjoni proviżorja għal dritt ta' rifużjoni u li jkun fiha persentaġġ ta' rifużjoni. Jekk tkun approvata, jinhareġ ċertifikat t'approvazzjoni proviżorja. Imbagħad meta titlesta l-produzzjoni, il-kumpanija tippreżenta dokumentazzjoni dwar in-nefqa. Jekk il-Kummissarju jkun sodisfatt, allura jirrakkomanda persentaġġ ta' rifużjoni lill-Kummissjoni. Jekk tkun sodisfatta, l-Kummissjoni mbagħad toħroġ ċertifikat t'approvazzjoni finali bil-persentaġġ tar-rifużjoni li attwalment għandu jithallas. Imbagħad il-kumpanija tirċievi r-rifużjoni.

Illi fl-1 ta' Settembru 2017⁴ il-kumpanija attriċi applikat għal rifużjoni taħt regolament 5 tal-Avviż Legali 47 tas-sena 2015 (minn issa imsejjaħ "l-Avviż Legali") għand il-Kummissjoni, u dan fir-rigward tal-produzzjoni bl-isem *Descending into the Unknown*. Iċ-ċertifikat t'approvazzjoni proviżorja hareġ fis-16 t'Ottubru 2017⁵. Iċ-ċertifikat stabbilixxa l-persentaġġ ta' 25% tan-nefqa bħala persentaġġ ta' rifużjoni, li jissarraf fis-somma ta' miljun, mitejn u ħamest elef u erbgha u ħamsin euro (€1,205,054) jekk l-attriċi issegwi diversi kundizzjonijiet.

Illi l-produzzjoni tlestiet u l-attriċi ppreżentat il-kontijiet attwali fis-17 t'Awwissu 2018.⁶ Għaddew ħames xhur minn mindu l-attriċi ppreżentat il-kontijiet tagħha u l-Kummissjoni ma ffirmatx ir-rifużjoni⁷ skont kif jitlob punt 7 taċ-ċertifikat proviżorju fl-Ewwel Skeda tal-Avviż Legali. Fil-frattemp il-Kummissarju kien talab lill-kumpanija attriċi tipprovdi kjarifiki u iktar dokumenti, u sar anke external audit. L-attriċi baqgħet ma rċevietx rifużjoni u għalhekk fl-14 ta' Frar 2020, ippreżentat protest ġudizzjarju⁸ numru 43/2020.

Illi meta xehed il-Kummissarju Ċinematografiku in kontroezami⁹ qal li fis-17 t'Awwissu 2018 daħlet l-applikazzjoni tal-attriċi għar-rifużjoni peress li l-proġett kien lest. F'dak l-istadju, jsir audit intern. Qal li hu, bħala Kummissarju, kellu xi domandi għall-attriċi. Mistoqsi x'jiġri mill-perjodu tal-ħames xhur minn mindu jirċievu din l-applikazzjoni f'każ li jkun hemm bżonn iktar kjarifiki, qal li jekk it-twegibiet ma jkunx sodisfacenti, allura l-proċess jieqaf. Qal li f'dan il-każ il-proċess waqaf għax hu ma kienx konvint mit-twegibiet li rċieva. Qal li dan il-każ

⁴ Fol 19 sa 31. Id-data tal-formola fil-verżjoni kif esebita hija 7 ta' Settembru 2017. Minn fol 32 jidher li l-formola oriġinali kienet ippreżentata fl-1 ta' Settembru 2017.

⁵ Fol 32

⁶ Fol 134

⁷ Fol 18 u fol 111

⁸ Numru 43/2020.

⁹ Fol 55

kien diskuss ukoll fil-Bord tad-Diretturi tal-Kummissjoni u dan kien fi żmien is-segretarju l-avukat Ryan Pace. Qal li l-audit estern ġie kummissjonat f'Marzu 2019, jiġifieri wara li skadew il-ħames xhur msemmija fil-liġi. Qal li għalkemm fil-Guidelines hemm li fi żmien ħames xhur skont l-audit, jgħaddu l-flus għand il-kumpanija applikanti, fil-fatt meta l-Kummissjoni jkollha mistoqsijiet, il-proċess jieqaf. Qal li l-ammont ta' rifużjoni jkun deċiż mill-Bord wara li dan jirċievi memorandum mingħand il-Kummissarju. Qal li hu u l-uffiċjali tiegħu ltaqgħu xi darba jew darbtejn mal-kumpanija applikanti attriċi. Qal li hu dejjem ha l-parir tal-Bord, tal-Kummissjoni, ha parir legali u anke parir t'accountant u awditur. Esebixxa minuti tal-Bord datati 14 ta' Frar 2019.¹⁰ Qal¹¹ li kull proġett għandu ħames xhur minn mindu jitlestu u jingħataw id-dokumenti meħtieġa, li fihom il-Kummissjoni trid tapprova rifużjoni. Jekk ma tapprovahie x f'dan iż-żmien, allura l-Kummissjoni qisha tkun ċaħdet it-talba għal rifużjoni.

Illi mix-xhieda ta' Daniel Camilleri¹² li fi żmien il-każ kien Senior Executive fl-uffiċċju tal-Kummissarju tal-Films, irriżulta li fit-13 ta' Settembru 2019 kienet se ssir laqgħa bejn il-Kummissarju u l-kumpanija attriċi dwar il-cash rebate lill-attriċi, imma kellha tithassar. Fit-30 ta' Settembru 2019 ix-xhud u l-attriċi tkellmu fuq meta tista' ssir il-laqgħa minflok dik li tħassret. Pero' data ma setgħetx tingħata għax il-Kummissarju kien ma jiflaħx. L-aħħar komunikazzjoni kienet fl-1 ta' Ottubru 2019, fejn ix-xhud wiegħed li se jagħtihom data għal laqgħa oħra.

Illi kienu esebiti wkoll dokumenti dwar in-nefqa għal din il-produzzjoni.¹³

Illi l-Kummissarju konvenut qal¹⁴ li r-rapport tal-awdituri interni ma kienx iffirmit. Jidher ukoll li l-Kummissjoni ma kinitx sodisfatta wara li rċeviet ir-rapport tal-awdituri għax talbet li jsir value for money audit estern. Qal li minn dan l-audit ukoll irriżulta li l-awdituri kellhom dubji fuq il-proġett kollu.¹⁵ Dan il-value for money audit kien lest fit-13 ta' Ġunju 2019 u kkonkluda li kien hemm 'potentially excessive claims' mill-kumpanija attriċi fuq dan il-film. Qal li l-Bord kien infurmat b'dan ir-rapport. Dan wassal biex la l-Kummissarju u lanqas il-Kummissjoni ma ffirmaw biex l-attriċi tingħata rifużjoni.

Illi kienu esebiti minuti tal-laqgħa tal-Bord tal-Kummissjoni Ċinematografika tat-28 t'Awwissu 2018¹⁶ fejn il-Kummissarju esprima tħassib dwar ir-rifużjonijiet li kienu qed isiru lill-kumpanija tal-film Russa, U-Film¹⁷, peress li jista' jkun li

¹⁰ Fol 62. Dawn il-minuti jidhru li jirreferu għall-kumpanija tal-film Russa U-Film. L-attriċi hi wahda mill-kumpaniji fil-kumpanija U-Film.

¹¹ Fol 58

¹² Fol 70 u fol 79

¹³ Fol 37 sa fol 48

¹⁴ Fol 96

¹⁵ Ara fol 95 et seq

¹⁶ Fol 118

¹⁷ Jidher li U-Film hi kumpanija li fiha hemm numru ta' kumpaniji oħra, nkluz l-attriċi

kienu qed jagħmlu intra-company invoicing. Il-Kummissarju qal li hu ma jistax japprova dan it-tip ta' rifiżżjoni. Fil-laqgħa tal-Bord tal-14 ta' Frar 2019 kien deċiż li jsir value for money audit.¹⁸ Fid-19 ta' Ġunju 2019 saret laqgħa tal-Bord b'urgenza fejn kien diskuss ir-rapport tal-value for money audit, li sab li l-ispejjeż ippreżentati minn U-Film huma eċċessivi u mhux ġenwini u hemm indikazzjoni ta' abbuż. Għalhekk kien deċiż mill-Bord li lil U-Film ma jinħargulhiex iktar provisional cash rebate certificates u fil-każ tal-provisional cash rebate certificate li ġa ħareġ, ir-rifiżżjoni ma ssirx. Kien deċiż ukoll li l-attriċi u l-kumpaniji l-oħra fil-kumpanija U-Film ikunu blacklisted¹⁹ u li jittieħdu l-pariri u l-passi legali neċessarji. F'laqgħat tal-Bord li saru wara, l-Kummissarju baqa' jżomm ferm il-pożizzjoni tiegħu, bi qbil mal-Bord u mal-Ministeri konċernati.²⁰

Illi x-xhud Josef Debono, Financial Consultant tal-attriċi, qal li wara li ntbagħtu d-dokumenti kollha lill-Kummissjoni fi tmiem il-produzzjoni, l-awdituri Reanda Malta Limited kellmuhom darbtejn, fis-7 ta' Diċembru 2018 u fil-21 ta' Frar 2019, fejn talbuhom xi kjarifiki dwar dawn id-dokumenti.²¹ Qal li fil-25 ta' Frar 2019 kienu nfurmati li l-applikazzjoni se tiegħu iktar żmien għax se jsir value for money audit. Qal li fit-8 ta' Mejju 2019 huma bagħtu ittra legali lill-Kummissjoni fejn talbu l-likwidazzjoni tas-somma tar-rifiżżjoni,²² u l-Kummissjoni wiegħbet b'ittra datata 14 ta' Mejju 2019 fejn infurmat li l-proċess wieqaf sakemm jitlesta l-external audit.²³ Qal li l-attriċi bagħtet ittra legali oħra biex tistaqsi meta se jkun lest il-value for money audit²⁴ u l-Kummissjoni wiegħbet fid-19 ta' Ġunju 2019²⁵ fejn għarrfithom li l-audit lest u qed ikun analizzat mill-Bord. Qal li kienet iffissata laqgħa għat-30 ta' Settembru 2019²⁶ u din tħassret u ma reġgħetx saret data oħra, minkejja t-talbiet tal-attriċi. Qal li imbagħad l-kumpanija attriċi ppreżentat protest ġudizzjarju.²⁷

KUNSIDERAZZJONIJIET

Illi ladarba din is-sentenza hija dwar it-terminu tas-sitt xhur li jirriżulta mill-artiklu 469A tal-Kap 12, il-Qorti l-ewwel trid teżamina jekk l-artiklu 469A hux applikabbli għal din is-sitwazzjoni u jekk din il-kawża għandhiex tkun deċiża ai termini ta' dan l-artiklu.

¹⁸ Fol 121

¹⁹ Fol 126 u fol 127

²⁰ L-aħħar minuti esebiti f'dan ir-rigward huma datati 8 ta' Jannar 2020.

²¹ Fol 137 sa fol 141

²² Fol 142

²³ Fol 144

²⁴ Fol 145

²⁵ Fol 146

²⁶ Fol 147. Aktarx li l-laqgħa kellha ssir fit-13 ta' Settembru 2019 u tħassret.

²⁷ Fol 148

Illi għandu jingħad li l-attriċi ma ssemmiex l-artikolu 469A fir-rikors promotur pero fis-sentenza fl-ismijiet **Fairbet Ltd vs Malta Gaming Authority**, il-Qorti tal-Appell qalet:²⁸

11. Huwa minnu li l-Artikolu 469A tal-Kap. 12 ma jissemmiex fir-rikors mahluף li bih l-atturi fethu l-kawża. Fatt li wahdu ma jeskludix l-applikazzjoni tiegħu. Kif tajjeb deċiż mill-ewwel Qorti wiehed irid iħares lejn in-natura tal-azzjoni.

Illi l-artiklu 469A tal-Kap 12 jipprovdi:

(1) Hlief hekk kif provdut mod ieħor bil-liġi, il-qrati tal-ġustizzja ta' kompetenza ċivili għandhom ġurisdizzjoni biex jistharrġu l-validità ta' xi eġhmil amministrattiv jew li jiddikjaraw dak l-eġhmil null, invalidu jew mingħajr effett fil-każijiet li ġejjin biss:

(a) meta l-eġhmil amministrattiv jikser il-Kostituzzjoni;

(b) meta l-eġhmil amministrattiv ikun ultra vires għal xi raġuni minn dawn li ġejjin:

(i) meta dak l-eġhmil jitwettaq minn awtorità pubblika li ma tkunx awtorizzata sabiex twettqu; jew

(ii) meta l-awtorità pubblika tkun naqset milli tosserva l-prinċipji tal-ġustizzja naturali jew htigiet proċedurali mandatorji fit-twettiq tal-eġhmil amministrattiv jew fid-deliberazzjonijiet ta' qabel dwar dak l-eġhmil; jew

iii) meta l-eġhmil amministrattiv jikkostitwixxi abbuż tas-setgħa tal-awtorità pubblika billi dan isir għal għanijiet mhux xierqa jew jissejjes fuq konsiderazzjonijiet mhux rilevanti;

(iv) meta l-eġhmil amministrattiv ikun imur mod ieħor kontra l-liġi.

(2) F'dan l-artikolu –

"eġhmil amministrattiv" tfisser il-ħruġ ta' kull ordni, liċenza, permess, warrant, deċiżjoni jew ir-rifjut għal talba ta' xi persuna li jsir minn awtorità pubblika, iżda ma tinkludix xi haġa li ssir bl-għan ta' organizzazzjoni jew amministrazzjoni interna fl-istess awtorità:

Iżda, hlief f'dawk il-każijiet fejn il-liġi tistabbilixxi perijodu li fih awtorità pubblika tenhtieg tagħti deċiżjoni, meta ssir talba bil-miktub minn persuna li tiġi notifikata lill-awtorità u din l-awtorità tibqa' ma tagħtix deċiżjoni dwar dik it-talba, dak in-nuqqas għandu, wara

²⁸ Deċiża fl-4 ta' Mejju 2022

xahrejn minn dik in-notifika, jikkostitwixxi rifjut għall-finijiet ta' din it-tifsira;

"awtorità pubblika" tfisser il-Gvern ta' Malta, magħdudin il-Ministeri u dipartimenti tiegħu, awtoritajiet lokali u kull korp magħqud kostitwit permezz ta' liġi u tinkludi Bordijiet li jkollhom awtorità bil-liġi li joħroġu warrants għall-eżerċizzju ta' xi sengħa jew professjoni.

(3) Kawża biex twaqqqa' eġhmil amministrattiv taħt is-subartikolu (1)(b) għandha ssir fi żmien sitt xhur minn meta min ikollu interess isir jaf jew seta' jsir, jaf, skont liema jiġi l-ewwel, b'dak l-eġhmil amministrattiv.

(4) Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-artikolu ma għandhomx japplikaw meta l-mod ta' kontestazzjoni jew ta' ksib ta' rimedju dwar xi att amministrattiv partikolari quddiem qorti jew tribunal jiġi provdut dwaru f'xi liġi oħra.

(5) F'azzjoni li ssir bis-saħħa ta' dan l-artikolu l-attur ikun jista' jinkludi fit-talbiet tiegħu talba għall-ħlas tad-danni li tkun imsejjsa fuq ir-responsabbiltà allegata tal-awtorità pubblika li tkun għamlet delitt jew kważi delitt li joħroġ mill-att amministrattiv. Dawk id-danni ma għandhomx jingħataw mill-qorti meta minkejja l-annullament tal-att amministrattiv l-awtorità pubblika ma tkunx aġixxiet in mala fede jew b'mod mhux raġonevoli jew meta l-azzjoni mitluba mill-attur setgħet legalment u raġonevolment giet miċhuda taħt kull setgħa oħra.

(6) Għall-finijiet ta' dan l-artikolu, u ta' kull dispożizzjoni oħra ta' din il-liġi u ta' kull liġi oħra, servizz mal-Gvern hu rapport speċjali regolat b'dispożizzjonijiet speċjali speċifikatament applikabbli għalih u bil-pattijiet u l-kondizzjonijiet stabbiliti minn żmien għal żmien mill-Gvern, u ebda liġi jew dispożizzjoni tagħha dwar kondizzjonijiet ta' impieg jew kuntratti ta' servizz jew ta' impieg ma tapplika, u qatt ma kienet tapplika, għal servizz mal-Gvern ħlief safejn dik il-liġi ma tipprovdi xort'oħra.

Illi dwar l-artiklu 469A tal-Kap 12, il-Qrati tagħna jgħallmuna²⁹:

L-artikolu 469A tal-Kap 12 jagħti ġurisdizzjoni partikolari lill-Qrati ċivili li jiflu għamil ta' awtorità pubblika, jipprovdi li kull azzjoni għandha tinbeda fi żmien sitt xhur minn meta min ikollu interess isir jaf

²⁹ **Nikol Borg vs Segretarju Permanenti** deċiża mill-Qorti tal-Appell fis-27 ta' Jannar 2006.

jew seta' sar jaf b'għamil amministrattiv meħud dwaru. Dan it-terminu japplika f'kull każ ta' sħarriġ ġudizzjarju, għajr fil-każijiet fejn l-għamil amministrattiv jikser il-Kostituzzjoni, f'liema każ ma jidhirx li dak it-terminu ta' sitt xhur japplika.

Iż-żmien ta' sitt xhur imsemmi fl-artikolu 469A(3) tal-Kap 12 huwa wieħed ta' dekadenza. Dan ifisser li tali terminu ma jiġix interrott jew sospiż bħalma jseħh fil-każ ta' terminu ta' preskrizzjoni. Fuq kollox dak iż-żmien ta' sitt xhur japplika għal dawk il-każijiet ta' sħarriġ ġudizzjarju li jirreferu għal eġm il amministrattiv li jkun ultra vires: ma japplikax fil-każ ta' sħarriġ ta' eġm il amministrattiv li jingħad li jikser il-Kostituzzjoni.

L-Artikolu 469A japplika għal kull xorta ta' atti amministrattivi, kemm dawk fejn l-awtorita` pubblika hija mogħtija diskrezzjoni kif ukoll fejn l-awtorita` pubblika ma gietx mogħtija diskrezzjoni kif taġixxi, sakemm naturalment tali atti amministrattivi jaqgħu fid-definizzjoni ta' 'eġm il amministrattiv' kif provdut fl-Artikolu 469A(2), u ħlief 'hekk kif provdut mod ieħor bil-liġi' (l-ewwel parti ta' l-Artikolu 469A(1)).

Illi l-ewwel li jrid ikun deċiż hu jekk il-Kummissarju Ċinematografiku hux awtorita` pubblika. Il-Kap fil-fatt iwaqqaf il-Kummissjoni Ċinematografika fl-artiklu 3, bħala l-korp responsabbli li jagħti parir lill-Ministru dwar materji ċinematografiċi. Jistabilixxi wkoll ir-rwol ta' Kummissarju Ċinematografiku f'artiklu 5 li għandu setgħat amministrattivi f'dan il-qasam. Għalhekk ċertament li l-Kummissarju konvenut u anke l-Kummissjoni huma awtorita` pubblika mwaqqfa b'liġi, fis-sens tat-tifsir li hemm fl-artiklu 469A tal-Kap 12.

Illi jrid ikun eżaminat ukoll jekk l-għemil tal-Kummissarju jikkwalifikax bħala għemil amministrattiv fis-sens tal-artiklu 469A. Fil-każ in kwistjoni, ir-rwol tal-konvenut Kummissarju hu li jilqa' l-applikazzjoni tal-kumpanija attriċi biex tingħata rifużjoni tal-ispejjeż li saru fil-produzzjoni ċinematografika *Descending into the Unknown*. Imbagħad il-Kummissarju jrid jiddeċiedi jekk il-produzzjoni u d-dokumentazzjoni pprovduta jissodisfawx il-kundizzjonijiet kollha taċ-ċertifikat t'approvazzjoni proviżorja li diġa kien inħareġ favur l-attriċi. Jekk ikun hekk sodisfatt, allura jiddikjara lill-attriċi eliġibbli għar-rifużjoni u jirrakkomanda lill-Kummissjoni l-persentaġġ attwali ta' rifużjoni li l-attriċi għandha tirċievi. Għalhekk dan l-għemil tal-Kummissarju jikkostitwixxi għemil amministrattiv għax hu deċiżjoni magħmula minn awtorita` pubblika.

Illi l-ewwel talba tal-attriċi f'din il-kawża hija biex il-Qorti tiddikjara li l-attriċi hi eliġibbli li tirċievi din ir-rifużjoni fir-rigward tal-produzzjoni *Descending into the Unknown*. Jiġifieri effettivament l-attriċi qed titlob lill-Qorti tiddikjara li l-

konvenut Kummissarju għandu jsib favur l-attriċi fid-deċiżjoni tiegħu. Din hi talba għal sħarriġ t'għemil amministrattiv għax hija talba biex il-Qorti tqis jekk kienx hemm din id-deċiżjoni, tqis kif ittiehdet u kif din tolqot lill-attriċi. Għalhekk din il-kawża taqa' fil-parametri tal-artiklu 469A tal-Kap 12, ladarba m'hemmx azzjoni iktar speċifika pprovduta fil-Kap 478 innifsu.

Ikkunsidrat

Illi stabbilit li l-artiklu 469A huwa applikabbli għal dan il-każ, il-Qorti se tgħaddi biex tikkunsidra l-mertu tal-eċċezzjoni tal-konvenut Kummissarju li l-kawża hi perenta bit-terminu tas-sitt xhur provdut bl-artiklu 469A(3). Dan il-perjodu jgħaddi minn mindu l-attriċi saret taf jew setgħet issir taf bl-għemil amministrattiv.

Illi d-dati rilevanti għal din l-eċċezzjoni huma s-segwenti:

- Fl-1 ta' Settembru 2017 l-attriċi ressqet talba għal rifużjoni fil-bidu tal-proġett;
- Fis-16 t'Ottubru 2017 hareġ ċertifikat t'approvazzjoni proviżorja favur l-attriċi;
- Fis-17 t'Awwissu 2018 – l-attriċi bagħtet id-dokumenti u l-kontijiet lill-Kummissjoni;
- Fis-17 ta' Jannar 2019 għalaq il-perjodu ta' hames xhur imsemmi fir-Regolamenti;
- Fit-13 ta' Ġunju 2019 tlesta value for money audit;
- Fid-19 ta' Ġunju 2019 il-Bord kien għadu qed jeżamina r-rapport tal-audit estern;
- Fit-13 ta' Settembru 2019 kellu jkun hemm laqgħa imma tħassret;
- Fit-30 ta' Settembru 2019 l-attriċi talbet laqgħa minflok dik li tħassret, imma l-Kummissarju kien ma jifflax;
- Fl-1 t'Ottubru 2019 qalulhom li se jagħtu data ta' laqgħa lill-attriċi. Imbagħad l-attri ma semgħet xejn iktar;
- Fl-14 ta' Frar 2020 l-attriċi ppreżentat protest ġudizzjarju;
- Fis-17 ta' Lulju 2020 l-attriċi bdiet din il-kawża.

Illi l-ewwelnett, l-Avviż Legali, li kien applikabbli fi żmien meta kien se jibda l-proġett, isemmi l-perjodu ta' hames xhur minn mindu kienu ppreżentati d-dokumenti bil-kontijiet. F'dan il-perjodu kellha tittiehed id-deċiżjoni mill-Kummissarju, biex imbagħad jinhareġ ċertifikat t'approvazzjoni finali. Dan il-perjodu għalaq fis-17 ta' Jannar 2019. Pero' fil-korrispondenza³⁰ l-attriċi kienet mgħarrfa li dan il-perjodu kien wieqaf, peress li kien hemm bżonn audit ieħor, din id-darba wiehed estern. Fid-19 ta' Ġunju 2019 l-attriċi kienet infurmata li l-

³⁰ Ara fol 144

audit lest u l-Bord kien qed jeżamina r-rapport. Saħansitra kienet iffissata laqgħa fit-13 ta' Settembru 2019 bejn l-attriċi u l-Kummissarju, li fiha kellu jkun diskuss dan ir-rapport u r-rifużjoni. Jigifieri sal-1 t'Ottubru 2019 l-attriċi kienet għadha qed tistenna risposta fuq l-applikazzjoni tagħha u min-naħa tal-konvenut taha x'tifhem, bil-miktub, li d-deċiżjoni kienet għadha pendent. Għalhekk bl-azzjoni tal-konvenut, il-perjodu tal-ħames xhur imsemmi kien għadu wieqaf sal-1 t'Ottubru 2019. L-attriċi mbagħad ippreżentat protest għudizzjarju fl-14 ta' Frar 2020 u għal dan ma kienx hemm twegiba in risposta lanqas min-naħa tal-konvenut Kummissarju.

Illi f'każ fejn l-awtorita' pubblika tibqa' ma twegibx għal talba li ssirilha, notifikata lill-awtorita', l-proviso tal-artiklu 469A(2) jipprovdi li jekk jgħaddu xahrejn u jibqa' ma jkunx hemm twegiba allura jitqies li l-awtorita' rrifjutat dik it-talba. Pero' dan is-subartiklu japplika f'każ fejn m'hemmx xi terminu ieħor li fih l-awtorita' trid tagħti d-deċiżjoni tagħha. Fil-każ odjern, L-Avviż Legali, li kien fis-seħħ dakinhar tal-applikazzjoni tal-attriċi, fil-partita 7 Skeda 1, jipprovdi għal dan il-perjodu ta' ħames xhur, ġa diskuss. Għalhekk l-artiklu 469A(2) u t-terminu tax-xahrejn, ma japplikax għall-każ odjern.

Illi f'dan il-każ allura l-Qorti trid tara minn meta jibdwew jgħoddu s-sitt xhur imsemmija fl-artiklu 469A(3), għadarba l-attriċi ma rċevietx risposta u lanqas tista' ssir il-preżunzjoni li kien hemm rifjut. Sal-1 t'Ottubru 2019 l-attriċi kienet għadha tistenna data għal laqgħa li kienet tħassret qabel. Wara dakinhar, l-attriċi ma rċeviet ebda komunikazzjoni. Ovvjament l-attriċi ma setgħetx tkun taf x'qed ikun diskuss fil-Bord tal-Kummissjoni. Fl-14 ta' Frar 2020 l-attriċi ppreżentat protest għudizzjarju u lanqas hawn ma rċeviet risposta u baqgħet mingħajr risposta dwar it-talba tagħha sa dakinhar li l-konvenut Kummissarju ppreżenta r-risposta f'din il-kawża, fid-19 t'Awwissu 2020. Għalhekk il-Qorti ssib li t-terminu tas-sitt xhur, se mai, beda għaddej mid-data tal-preżentata tar-risposta f'din il-kawża, l-għan ta' liema terminu mbagħad kien sorvolat għax il-proċedura odjerna kienet inbdiet. Għalhekk il-Qorti se tiċċad din l-eċċezzjoni u ssib li din l-azzjoni mhix perenta bit-terminu ta' sitt xhur skont l-artiklu 469A(3).

Illi għal kull bon fini jingħad li mhux l-għan u l-ispirtu ta' dawn il-provedimenti, u lanqas hu għust, li l-konvenut Kummissarju jibqa' ma jagħtix twegiba għall-applikazzjoni tal-attriċi u mbagħad juża dan in-nuqqas favuru u jgħid li japplikaw ċerti termini fil-liġi. L-awtoritajiet pubbliċi jeħtieġ ikunu ċari dwar id-deċiżjonijiet li jieħdu u d-dati meta dawn jeħduhom, peress li minn dawn id-dati jiskattaw id-drittijiet tal-pubbliku li jitlob reviżjoni tagħhom.

Għaldaqstant il-Qorti **tiċhad l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenut Kummissarju** u tordna l-proseguwiment tal-kawża. L-ispejjeż ta' din l-istanza huma a karigu tal-Kummissarju konvenut.

DR. DOREEN CLARKE
IMHALLEF

MARVIC PSAILA
DEPUTAT REĠISTRATUR